



Jarkko S. Tuusvuori

Astui riviin

Leevi Lehto ja pupillien aikamuoto

Leevi Lehdon otaksuisi vierovan sielutieteilevää sepitystä säkeittensä äärellä. Hänhän on suominut ilmaiseamisen ajatusta, propagoinut tekijänoikeuksia vastaan, kokeillut koneitse ja koostanut koottua.

Mutta ei hänelle kelpaa tämä eikä muukaan tyrkytetty asenne. ”On minulla intentioita”, Lehto sanoo. Esimerkiksi äänillä eksperimentointi ei ole eksperimentoijan kuulokulmasta kakofoniaa. Eikä tekijämies panisi pahakseen toistään vellovaa monitasoista keskustelua. Asia erikseen on se, että ”ajatukset tai oivallukset tulevat minulle kirjoitettavasta runosta, eivät niinkään minusta runoon”.

Tämä kuulostaa sitaatilta. Lehto lainaa Lehtoa, Philadelphian pidettyä puhetta runoudesta ja politiikasta. Siinä saatiin sanoiksi runotyö ”kielen outouden paljastamisena”.

Tuon alustuksen ja koko tuotantonsa tykötarpeineen Internetiin vienyt Lehto lisää haastateltaessa hyvin vähän jo julkituomaansa. Kaikki on muotoiltu paremmin kuin tässä pälyiltäessä voisi. Vähintään kaikki se, mistä aavistaa odotettavan jonkinlaista juhlallista tai juntattua julkilausemaa. Ei se kepeää sanailua mistään estä. Mutta kaikki on kansissa ja linkkien takana tai pian painoon menossa ja kohdakkoin päivittymässä.

Jos osaa lukea. Lehto sanoo lukutaidon heikkenneen: runoamattilaisten runokäsitys on ”yksipuinen”. Fraasien onnistumista ja etenkin epäonnistumista oivaltamaan tarvittaisiin laajuutta poikkeamain tajuamiseen. Pitäisi kyetä näkemään tämänpäiväinen outous ja vaikkapa niin sanotun 50-luvun modernismin aiheuttama outous rinnatusten.

Elinkautiset säkeet

Viisitoistavuotisna runorivistöön ryhtyneen Lehdon esi-koiskokoelma *Muuttunut tuuli* (1967) muodostui mietelmällisistä jaksoista. ”Niin mitä sitä hyödyttää kirjoittaa runoja koneella puhtaalle paperille niinkuin tämä on tässä”, kuului metapoettinen kysymys. Mutta poppia soittavan ja aikamerkkiä antavan radion sekä tuuleen tarttuvien sanomalehtien lisäksi runoihin etsiytyivät myös ”laskevat tietokoneet”. Ja translaatio:

”Hetken kuunteli kilahduksia päivän peilissä Heidän mielestään lakitekstiin olisi liitettävä sana jumala Kuljin huoneitten ohi ja pöytäni ääreen
kääntelin mielessäni sinne syöpyneitä lauseita
Kuten: Pennanen on kirjoittanut dokumentin joka lähemmin tarkasteltuna ei olekaan
dokumentti satiirin joka oikeastaan ei olekaan satiiri”

Lehdon toinen valikoima, *Rakkauden puhetta* (1969), oli otsikostaan lähtien kielenkäyttölinen. Mutta teemana toistui sanaton huuto, sanattomuus. Runon mainittiin oleilevan sydämessä silloinkin, kun se oli kansitettuna pelkiksi sanoiksi.

”Minä kurotan näillä sanoilla jotakin sanatonta paradoksia kohti niinkuin sinulle olisi annettu kengät mutta ei jalkoja ja sanottu: Kävele!

Jokaisella on koti ja jokaisella on koulu,
ne ovat opettaneet hänelle mihin aika on viisasta tuhlat,
siitä on niin helppo sitten puhua kun sanat ovat valmiina,
kaikki yleiset käsitteet ja yhteiskunnan aakkoset
myöskin uskonnolliset termit, hyvä paha ja kaikki siltä väliltä.
Jokaisen on helppo näistä puhua.

Minä olen irronnut jotenkin välistä ja lähtenyt lentoon
tarrasin kiinni linnun siipiin mutta luiskahdin irti
ja jäin yksin ja päätin turvata itseäni.
Mitä sieltä tuli vastaan on kaikille epäselvää,
ei ole sanoja kun ei ole sanoille yleistä käyttöä
sillä jokaisella jo ennestään on koti ja koulu
eikä minusta ole opettajaksi ja tuskin isäksikään.”

Debyyttikokoelman *Parnassoon* arvostellut Pekka Suhonen kirjoitti Lehdosta:

”Toivoisin hänen uppoutuvan rivoiksi tai pahimmanlaatuiseen poliittiseen agitatioon!” *Kaltiossa* kakkosniteen arvioinut Matti Visuri puolestaan totesi: ”Lehto intoutuneet todella hyvään hommaan vasta viidenkymmenen villityksessä.”

Profetiat toteutuivat. Lehdon 70-luku meni enemmistö-kommunistina puolueen puheenvuorojen kirjoittajana ja 80-luku vähitellen kaupallistuvana ammattikäntäjänä. Nyt vapaa kirjailija puhuu ”kahdesta altistumisesta pro-faanille kirjoittamiselle”.

Kolmas nide runoja, *Ihan toinen iankaikkisuus*, ilmestyi vasta 1991. Tavataan ”sanojen upottava lohtu”. Rakkaan ääni morsettaa, kaikki on veteen kirjoitettua, suurinta on sanaton, kaiken viestityn ”vie käsittämättömyyden ahnas syli” ja ”kaikki kansat itkevät samalla kielellä”. Kokemus on ”tajuttomia sanoja/ tajuttavissa lauseissa”.

”Ajattelin lauseen. Painoin muistiin. Unohdin.

Tässä, maailmassa, näin
allekirjoittaen sen.”

Kriitikoista Jouko Varonen puhui ”kaunosielusta” metafysiikkoinen. Risto Ahti korosti ”lyyristä aateluutta” ja ”puhtautta”, ison ällän ”Lyriikkaa”. Eeva-Kaarina Aronen teki haastattelujutun *Helsingin Sanomat Kuukausiliite* 1/93:een. Korostui Lehdon ”kyky toimia kaikissa tilanteissa kaksoismerkityksillä”. Toimittaja huomautti varoiksi, että haastateltu oli kohteliaasti käyttäytyvä mies.

Kielletyt leikit (1994) sivusi päällekkäyviä sanoja: kuinka on ”[b]anaalia tietysti unohtaa kaikki paitsi joku sana: pistaasi”, kuinka sana ”tutkielma” sisältää kyökkipiika Elman elämäntarinan ja kuinka konkreettisuus on ”niin abstr-

rakti sana”. Esillä on ”fragmenttien elämä” ja käännösvaikeudet, kaiken ehkyys (”Ehkä ihmisen nimi on sukunimi ja sukunimi hauta,”) ja minä/sinän narratiivisuus (”minut tarinaksi näittenkin vesien yli”; ”kaikki nämä elegiat on kirjoitettu sinun poissaolosi kapenevaan selkään”).

[...]

Toisaalta ajattelen myös erästä joka sanoi että ’pelkkää kieltä’

olisi mahdotonta. Siinä

näet! Oikea sekasorto on vaikea asia, ja loppujen lopuksi mahdottominta

on ihan vain muistaa,
sanoja, ja

[...]”

Tämän kokoelman vastaanotto oli polttomerkitsevää laatua. Kielitaitoa kiiteltiin, runo-otetta epäiltiin. Tero Liukkonen myönsi ”tekstinteon ammattilaisuuden”, mutta koki tuloksena syntyvän etupäässä jotain hämärän ”efektistä, fragmentaarista, manierisoitua, kulmikasta, epäluontevaa”. Seppo Järvinen painotti ”loistokkaan stilistin” vahvuuksia, Leena Tuomela näki eristäytymistä vaikeaselkoisuuteen: ”Lukija ei assosioi samalla tavoin kuin kirjoittaja.” Panu Tuomi moitti paikoittaista kielitietoisuuden sanelemaa ylitknisyttä, mutta kiitti ”suunnattoman kaipauksen välittämistä” ja ”eleganssia”.



SKP:n johdon edustajia tervehdyskäynnillä Valko-Venäjän Kommunistisen Puolueen Keskuskomiteassa, Minskissä kesällä 1973. Leevi Lehto oikeanpuoleisessa rivissä toinen edestä. Vasemmalla yhdeksäntenä SKP:n varapuheenjohtaja Taisto Sinisalo, hänestä seuraavana pääsihteeri Arvo Aalto.

Ääninen (1997) laati sonetteja sonettiutta tutkien. Äänten, äänitteitten, rytmin, riimin ja merkityksen syntyä selvitettiin ja sekoitettiin: ”Eivätkä sanat merkitystä riistä/ jos eivät annakaan”. Minä oli tarinaa, minän toimijuus moniselitteistä: ”Runoja tapaillen.”

”Jos Vedeltä kysyn, kysyn missäkö uin:
mikä sinussa ’lukeutuu’ ja on ’unta’,
ja untako *vain?* ja entä tajunta?
syvä kuin laskento, luja kuin duuri, *kuin*

kavala aavistus, valkea *velho*, kuin
seura- *tai* hiiskunta, loiskunta, lunta
(jos minulta kysyt), ja *ehkä* keinunta
yön – ja sen esteen, kun rikkouduin,

haaksi. Kun en transponoitunut maaksi.
Kovin *uhkea* olento, jos enoilta kysyt.
Tovin *kukkea* lento. Tulento. Täysi

kuin *tyhjä*, mutta sinua täysi,
saarrettu, poistunut täältä, jos rannalta kysyt,
jos nytyit ilahduttavat *sinua*.”

Lehtoa vietiin. Runoista puhuttiin vähemmän – teos jäi lähestulkoon aikalaisarvosteluitta – verkkokokeista enemmän. ”Riimit olivat 1700-luvun Internet”, sai runoilija sanoa *Iltalehti*-haastattelussa. Uusinta uutta edustanut netti toi vanhat klassikot lähemmäksi kuin

koskaan. Nousi esille kaiken runouden olennainen keinotekoisuus tai sen luonne peukaloituna puheena. Ilmaisun ja viestimisen sijaan runoilu oli paremminkin tutkimista, käsittelemistä, näkemistä.

Suomen Kuvalehti herkutteli ex-kommunistin muutuneella toimenkuvalla Pörssisäätiön www-sivujen verkko-kääjäksi. Ja Lehto pääsi sanomaan, että verkko se vasta valtarakenteiden romutusta onkin, paljouden antamista kaikille, anarkiaa.

Päivälehtien kulttuurisivuja urheilutoimitteiksi haukkunut hahmo oli luonteva valinta pienen *Tuli & Savu* -runouslehden päätoimittajaksi. ”Runouden paikka on marginaalissa”, Lehto sanoi tässä ominaisuudessa *Kirjastolehti* 6/02:n sivuilla. Sitten hän on luonut uudenlaistuneelle runolehdelle laajat verkkolottuvuudet.

Sen sijaan *Ampauksia ohikiitävästä raketista* (2004) on vielä nettiin ajamatta. ”Olen Maria. Asun Vantaal. Sinä: olet hyvät mielipiteet ja kropan omaava. [...]” Seka-aineksiset runot saivat peräänsä lähdeluettelon. Kokoelman kieli oli pienimpiä yksiköitään myöten kuin tuotannonala, josta ei sopivan elimen puuttuessa saatu päätetyksi, mihin kohtaan pysäyttää sen alituinen sosialisoinen ja yksityistäminen.

”[...] Kaikki tämä tapahtuu tekstissä, hän kirjoittaa. [...]”

Ohjelmoija-kirjoittaja Lehto tunnetaan jo maailmalla hakukonerunosnyntimestään www.leevilehto.net/google.



SKP:n johdon edustajia tehdaskäynnillä jossakin Neuvostoliitossa kesällä 1973 (luultavimmin Minskissä, mutta voisi olla myös Leningrad, jonka kautta palattiin – en muista tarkasti, mikä tehdas, mutta tekstiiliteollisuuttahan tuo näyttää). Minä eli Leevi Lehto raitaisessa Marimekko-paidassa, SOL:n puheenjohtajan Reijo Kalmakurjen ja Taisto Sinisalon takana. Sinisalon takana kurkottaa Arvo Aalto. Takaraivoaan pitelevä herra on NKP:n Keskuskomitean Suomen osaston tovereita, nimi ei nyt muistunut. Oikealla harmaassa paidassa ja solmiossa Tiedonantajan päätoimittaja Urho Jokinen.

Ensi kevääksi tekee tuloaan ensimmäinen kansiin viety valikoima englanniksi. Vapaa kirjailija on irronnut puoleesta, verkkobisneksestä, suurkustantamoista, äidinkielestä, isänmaasta, erinäisistä kammitsoivista kirjailijuuksistaan.

Tulkintayhteisö

Minkään absoluuttisen anti-intentionalismien tai totaalisen tekijäkiellon kannattajaksi Lehto ei ilmoittaudu. Jonkinlaisen mahdollottoman yksityisen kielen utopian hän sanoo siivittävän omia toimiaan. Mutta omapäisinkin puhe on puhetta vatsasta ja kielillä. Pyrkimiset ja syntymiset eivät voi kuin erkaantua toisistaan.

Väikutetasoinen kirjallisuustulkinta on Lehdosta laihaa. Mutta vaikutusteoreettinen intressi auttaa osaltaan tajuamaan muun muassa kansallisten rajojen rajallisen merkityksen sanataiteen muotoutumiseen.

Ongelmaksi Lehto näkee ennen muuta sen, että tartuntojen jahtaus sovittautuu kuin väkisin tiettyyn malliin. Tarkastellaan keskuksen keksintöjen levittäytymistä periferiaan. ”Havahtumista monisuuntaiseen vaihtoon ja siten runon tosiasialliseen globaaliuteen ei ole vielä tapahtunut.”

Kirjoitteet muuttuvat, mutta lukutavat ovat puolen vuosisadan takaa. Niitten kanssa on lujittunut, ja lujittuu lujittumistaan, myös kunnan kirjailijain kaanon. Suotta ei Lehto luennoi Kriittisessä korkeakoulussa unohdettuja lyyrikoita.

Jäsenyyttään tulkintayhteisöstä Lehto ei mieli sanoa irti. Ja siihen taas luontuvat lähetystehtävät kentällä jos toisellakin. ”Tärkeähän ei ole vain etujoukon keskinäinen kiistely, vaan myös joukkojärjestötyö.”

Louis Althusserin maahantuoja ansioitunut Lehto pitää edelleen suuressa arvossa filosofiguruaan. Kaikkea julkista ja yksityistä toimintaa määrittää ideologia. Jokainen konkreettinen tilanne vaatii konkreettista analyysia ehdoistaan ja edellytyksistään. Tekeville sattuu. Kuvaan kuuluvat yritykset, erehdykset ja kokeilut.

Mainitussa *Kirjastolehti*-haastattelussa Lehto lohkoilaittamattomasti: ”Kokeilu on itseisarvo. Kokeilu on joko itseisarvoista tai se ei ole kokeilua lainkaan.” Tämä kelpasi kommentiksi sille sankkenevalle runomaailman osajoukolle, jonka runokäsitys tiivistyi ”kikkailunvastaisuuteen”.

Hiljattain Lehto jatkoi ajatusta, kun *Savon Sanomat* siihen houkutti. Hän puhui Viidasta, Leinosta, Mannisesta ja Sarkiasta kovan luokan kokeilijoina. Siihen seuraan tai seuraantoon Lehto sovittautuu kernaasti omine töineen.

Politiikat

”Jollakin fundamentaalaisella tasolla”, Lehto lausuu, ”ruonossa ja politiikassa on sama pakenemisen ja paluun struktuuri”.

Hän saattaa kuitata kylmän sodan kilvoittelut hyttävällä rivillä ”tehokkaamman mekanismin” voitosta. Nykyään ei-vasemmistolaiseksi jonkin mallin marxilai-

Leevi Lehdon alku- ja jälkipäristötekset kansalliskirjaston katalogin mukaan

- 1967 *Muuttunut tuuli*. Otava
- 1969 *Rakkautta puheesta*. Otava
- 1982 *End? Euroopan ydinasota vai ydinaseriisunta*. Toim. Mikael Böök & Leevi Lehto. Sadankomitea
- 1983 Ringbom, Märten, *Ksantippa*. [kuunnelma] YLE
- Althusser, Louis, *Ideologia ja ideologiset valtiokoneistot*. Kansankulttuuri & Vastapaino (avec Hannu Sivenius)
- 1984 Galbraith, John Kenneth, *Vallan anatomia*. WSOY
- 1985 Barthes, Roland, *Valoisa huone*. Kansankulttuuri (avec Martti Lintunen & Esa Sironen)
- von Bonsdorff, Göran, *Sata kysymystä rauhasta*. Suomen rauhanliitto
- 1986 Lyotard, Jean-Francois, *Tieto postmodernissa yhteiskunnassa*. Vastapaino
- Orwell, George, *Tie Wiganin aallonmurtajalle*. WSOY
- Golding, William, *Vapaa putoaminen*. Weilin + Göös
- Morita, Akio, *Made in Japan*. WSOY
- 1987 Hammer, Armand, *Hammer – Vuosisadan kauppamies*. WSOY
- 1988 Anderson, Neil, *Kulkumiehet*. A-kilinnikkasäätiö ym.
- Skvorecky, Josef, *Ihmismielten insinööri*. Otava
- Aas, Solveig, *Costa Rica*. Rauhanliitto
- 1989 Scotson, Linda, *Poikani Doran*. WSOY
- McEwan, Ian, *Ajan lapsi*. Otava
- 1990 Spillane, Mickey, *Mike Hammer ja tappaja*. Otava
- McEwan, Ian, *Viaton*. Otava
- Erosio. 1980-luvun käsitteellistä kuvataidetta ja valokuvaa Neuvostoliitossa*. Amos Andersonin taidemuseo
- 1991 *Ihan toinen iankaikkisuus*. Otava
- Thompson, E. P., *Kahden tulen välissä*. Suomen Rauhanliitto
- Pickering, Paul, *Babylonin siniportti*. Otava
- Guillou, Jan, *Mies Kaliningradista*. WSOY
- Danto, Arthur C., *Taiteen nykyhetki*. Taide
- Burns, Christopher, *Jään viettelys*. Otava
- Spillane, Mickey, *Kosto on minun*. Otava 1992
- Janajevin unet*. Taifuuni
- Spillane, Mickey, *Mike Hammer iskee*. Otava
- King, Stephen, *Raivo I Pitkä marssi*. Tammi
- Gardner, John, *James Bond ja Barbarossan mies*. Gummerus
- Higgins, Jack, *Myrskyn silmässä*. Gummerus
- 1993 Dubcek, Alexander, *Viimeisenä kuolee toivo*. WSOY
- Deleuze, Gilles & Felix Quattari, *Mitä filosofia on?* Gaudeamus
- King, Stephen, *Vimma I Juokse tai kuole*. Tammi
- Badinter, Elisabeth, *Mikä on mies?* Vastapaino
- 1994 *Kielletyt leikit* Otava
- McEwan, Ian, *Mustat koirat*. Otava
- Alligaattorin hymy. Ympäristöestetiikan uusi aalto*. Toim. Yrjö Sepänmaa. Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus
- First, Ruth, *Mustaa kultaa*. Suomi-Mosambique-seura.
- Simic, Goran, *Sarajevon suru*. WSOY
- Ashbery, John, *Vuokaavio*. Jack-in-the-Box
- Beck, Ulrich et al, *Nykyajan jäljillä*. Vastapaino
- Edwards, Griffith et al, *Alkoholipolitiikka ja yhteinen hyvä*. Painatuskeskus
- Thurow, Lester et al, *Kasvu, kilpailukyky ja työllisyys*. TT
- Leibniz, *Monadologia*. [Raili Kaupin teksti] Gaudeamus
- 1996 Perelman, Chaïm, *Retoriikan valtakunta*. Vastapaino
- 1997 *Ääninen Like*
- Yhteisö ja interventio*. Toim. Marja Holmila. STAKES
- 1999 *Suo on kaunis*. (et al) Maahenki
- 2004 *Ampauksia ympäröivästä raketista*. Savukeidas
- Päivä*. Kirja kerrallaan

seksi itseään luonnehtiva Lehto puhuu vapaasta taiteesta vapaan yhteiskunnan ennakkoehdona.

Hän julkaisi hiljakkoin nettisivuillaan neljä 1980-alun kirjoitustaan. Saatesanoissa niiden mainitaan olevan kirjoittajalleen ”paikoin kuin kaikuja ulkoavaruudesta”. Ensimmäisessä arvostellaan Rudolf Bahron tärkeää kirjaa abstraktista ja realisosialismia sittenkin liiaksi säästelevästä otteesta. Toisessa tehdään selkoa gramscilaisuudesta ”avoimena järjestelmänä”, jossa korostetaan päällysrakennetta kannattelevan taloudellisen perustan läpikotaista poliittisuutta. Kolmas on Althusser-suomenosvalikoiman johdanto: ”filosofia ei perimmältään ole erikoistuneiden tutkijoiden selittämiseen ja synteeseihin tähtäävää toimintaa, vaan ihmisten käytännöllisiin tekoihin juurtuneita ajattelun ja toiminnan lähtökohtia, ja näitten taistelua. [...] marxilainen tutkimus on viime vuosina ollut elinvoimaisinta alueilla, joilla sekä perustavat tieteenteoreettiset että vaativimmat poliittiset ongelmat ovat vähemmän polttavia.”

Neljäs teksti oli julkaistu *Ulkopolitiikka*-lehdessä 1985: ”voiko edes ’presidentti Kekkosta’ pitää omana itsenäisenä henkilönään, omine nuoruuden tulikokeineen, *Sturm und Drang* -kausineen, seestymisen ja kalkkeutumisen vuosineen?” Ja edelleen: ”Vaihtoehtoisena yleistävänä selitysmallina on kansallisen olemassaolon logiikan rautaketju, 1800-luvun fennomaanimyöntyjien ajatusneuvo, jonka vuoronmukaiseksi lenkiksi Kekkonen (tuo ’kaukonäköinen’, ’joka ennen monia muita ymmärsi että’) sitten kuin itsestään – mutta eikö tämän

pitänyt olla kysymys – lokahtaa; olkoon että Kekkonen itse käyttää näitä viime vuosisadan mestareita lähinnä vain juhلالalutarkoituksiin.” Toisaalta: ”Ei tosiaankaan ole perusteita esittää, että Kekkonen olisi lähtenyt ’eturiiriitojen yläpuolella olevasta yhteisestä kansallisesta edusta’, jota valtio sitten ongelmatomasti (ihanteellisesti ja/tai illusorisesti) ’ilmaisiksi ja toteuttaisi’. Kekkonen sanoo tasan päinvastaista: oikeiston kansallisuusaatteen vastapainoksi esittämää ’valtiollista kansallistuntoa’ hän pitää nimenomaan epäreaalisena.”

Lehto oli tehnyt poliittisen historian gradun Kekkonesta 1978. Pian sen jälkeen ministeri Aallon sihteerinä työskennellyt Lehto otatti vahingossa oman sihteerinsä välityksellä yhteyden Matti Klingeen keskustellakseen jatkotutkimusnäkymistä. Professori nuhteli maisteria raskaan painoluokan etikettivirheestä. Juttuun tultiin tästä huolimatta tai johtuen.

Puoluetyökokemus ja hierarkiaelämykset eivät ole olleet pahitteeksi toisiin riveihin astuttaessa. Organisaatioiden syntyminen ja niissä toimimisen käytäntöön ja teoriaan pe-rehtyminen on Lehdon mukaan auttanut runoskenen hal-tuunotossa. Runon ja politiikan suhde kiehtoo.

Amerikan-alustuksessaan Lehto lausautti: ”Apoliittista runoutta ei ole olemassakaan.” Hänen esimerkkinsä on suomalaisten modernistien etäisyydenotto ideologioista, mikä oli itsessään poliittinen teko. Monille modernisteille kaikki muu paitsi puhdas runokieli oli liturgiaa. Lehdon sanoin heidän intteensä runosta sanomassa ”tar-kalleen sen, minkä se sanoo” oli mitä liturgisin litanian.

Vastaavasti Lehdon kontribuutiosta vastikään ilmes-
tyneeseen *Suom.huom.*-antologiaan todetaan, että mitali-
syydestä vapautuminen on johtanut runoudessa kahta
pahempaan pakkoihin. Poliittinen toiminta ei Lehdon
sanojen ole niinkään ”puolen valitsemista” tai ”kannalle
kallistumista” näkemysten ja linjausten keskellä. Se
on paremminkin kykyä ”liikuttaa, murtaa olevat jaot,
tuottaa jotain, josta ei ennalta tiedä, mitä se on”.

Ja sitä on Lehdolle runouskin. Itseperiodisointinaan
hän esittää 70-luvun poliittisen toimintansa eräänlaisi-
seksi modernismiksi, josta hän vapautui kokeilevaan
runouteen vasta Scheininin ja Ruotsalon kanssa aloite-
tussa kolmaslinjalaisuudessa.

Se oli vähittäistä vapautumista subjektittomaan his-
toriankäsitelyyn, keskuksettomaan maailmantalouteen
ja tekijättömään kirjallisuuteen.

Netti

Runous on Lehdon mukaan muun muassa kunnioitusta
ja kunnioittamattomuutta oman perinteensä edessä. Hän
puhuu runon kriittisestä tunteesta ja järjellä kohtaan, ja
runon ”itsekritiittisestä momentista”. Ja kirjoittamisesta
käsitelystä.

Siihen Lehto harjaantui puolipakolla kääntäessään
kaikkea autovahamainoksista korkeaan teoriaan ja ma-
talaan viihteeseen. Toisin kuin huhu sanoo, hän ei suo-
mentanut Hornet-hävittäjien manuaaleja. Asiasta kyllä
neuvoteltiin, mutta konsulttitoimisto luopui kääntäjä-

kandidaatista peläten, että tämä puolustushallinnon riski-
analyysissä osoittautuisi sittenkin liiaksi 70-lukunsa lei-
maamaksi. Offensiiviseksi.

Oma rintamansa on kirjallisen omaisuuden lainsuoja.
Tekijän ja tekijänoikeuksien lyhyen mutta kirjallisuuskä-
sitystä pitkälti hallitsevan historiallisen ajanjakson aihe-
piiriin ei Lehto tarvitse suuremmalti houkutella. Siellä
hän jo on: ”Tekstituotannon ehdot ovat täysin mullis-
tuneet. Tekijänoikeudet limittyvät nimenomaan tietyn
teknologian monopolisointiin.”

Kirjanpainajain kukoistuskautensa materiaaliset ehdot
ovat menneet ja niiden mukana Lehdon mielestä myös
oikeus omaan tekstiin. Vaan ”ei klassinen balettikaan ole
kuollut pois”. Kirjoille jää tehtävänsä, kun uuden julkai-
sumailman suhteellinen paino kasvaa kasvamisestaan.

Lehto viittaa Paul K. Saint-Amourin kirjaan *The Co-
pywrights* (”Jäljennöstenkirjoittajat”) (Cornell University
Press 2003). Sitä seuraten voi todeta, että Joycen *Ulysses*
– Lehdon uusi käännösprojekti – ei nytemmin tiuken-
tuneen tekijänoikeustulkinnan mukaan olisi mahdol-
linen. Lehto selostaa:

”Ei ole ihan mahdotonta, että maailmaan yhä pujahtaisi
täysin uusia, oma- ja alkuperäisiä ajatuksia (joskaan ei kovin
tuhuan: ja juuri siitä syystä niiden suojaamista ’ajattelijan-
oikeuksin’ olisi mahdotonta ajatellakaan), mutta tällöinkin
niiden edellytyksenä olisi perimmältään sosiaalinen tyyli. Tai
ehkä voisin sanoa: tyyliä tietysti muuttuvat lakkaamatta, mutta
vain ajatukset tekevät (joskus) harppauksia. Joka tapauksessa

on äärimmäisen kiinnostava paradoksi, että samalla kun tekninen kehitys pudottaa pohjaa koko tekijänoikeuden ajatukselta (vrt. että jo kaikkien harjoittama linkittäminen on teknisessä mielessä kopiointia: ajatustapojen hitaasta muuttumisesta kertoo toisinaan vielä kuultava anakronistinen kysymys 'saanko linkittää sivuillesi'), kehitys 'vanhan maailman' puolella vie kohti lainsäädännön tiukentamista. [...] Ottaen huomioon siis, että yhdet eivät halua luopua oikeuksistaan ja toiset eivät niitä enää voi noudattaa, saattamme hyvinkin elää (ehkä vielä pitkäänkin jatkuvia) vallankumouksellisia aikoja. Muuten olen sitä mieltä, että tekijänoikeuden voisi kumota saman tienkin."

Muodikkaasti Lehto blogaa. Kopiokommentin kohtaa englanniksi Lehdon käänösblogista The Finnish Ulysses (<http://thefinnishulysses.blogspot.com>). Tämä julkaisu-

muoto tuntui ensin ylenmääräiseltä, vaikka Lehto oli jo kymmenen vuotta pitänyt nettiä ensisijaisena julkaisukanavanaan. "Blogimuoto sopii hyvin piiskaksi jatkuvaan päivittämiseen", hän sanoo varsinaisista nimikkosivuistaan.

Lehto väittää, että Google-haku avaa rikkaamman maiseman kuin mitä kenenkään tajunta kuunaan voi tuottaa. "Internet on tekstin kosto televisiolle", hän sanoo sanottavan. Yleiskieli katoaa, kakkoskielienglanti nousee maailmankieleksi, kieli- ja runokäsitykset muuttuvat.

Lehto näkee ahkerasti silmätyt kotisivunsa "oikeastaan yksityisenä lehtenä", jonne yhden hengen toimituskunta kaavailee paraikaa muun muassa runoarvosteluja. Näennäisestä ristiriidasta piittaamatta hän toteaa, että verkossa klikkailen muunneltava *Ääninen*kin on ennen muuta kirja.